

טיסת סובב ירושלים תמיד מרגשת אותי, יש ערים גדולות ממנה (מקסיקו, מוסקבה, לונדון ועוד), יש ערים יפות ממנה (ברצלונה, סן פטרסבורג, פרג, ועוד), אך אין כל ספק שאין ערים יותר מעניינות ממנה, בכול קילומטר מרובע טמונה היסטוריה מרתקת של אלפי שנים, חלקה ידועה וחלקה לא, היסטוריה מלאה בסיפורים אפיים ענקיים (כגון הקרבת יצחק, או הקמת בית המקדש), וסיפורים קטנים ומרתקים (כגון כניעת העיר במלחמת העולם הראשונה), בפרקים הבאים תוכלו לקרא על חלק קטן מסיפורים אלו.

הפרק הראשון יעסוק בחלק הנוצרי של העיר וסביבותיה, פרק זה הינו חלק מספר שהפיק חברי הצלם המוכשר אסף סולומון **"Sight From Above"**. חלק מהצילומים מעטרים מאמר זה. ([קישור לספר כאן](#))

הספר באנגלית ומיועד לציבור הנוצרי, הספר זכה להצלחה ולתשבחות רבות, ספר מומלץ לרכוש לחברים נוצרים בחו"ל,

אתרים נוצרים על הר הזיתים

הר הזיתים

במסורת הנוצרית מופיע ההר בשבוע הדרמטי ביותר בחיי ישו: השבוע האחרון לחייו. ביום ראשון של אותו השבוע רוכב ישו על חמורו מבית פגי, דרך אזור כנסיית העלייה ויורד בהר. הוא מגיע אל אזור דומינוס פלוויט הצופה על בית המקדש (השני) ובוכה על חורבן הבית הקרב ובא. משם יורד ישו מן הר הזיתים ונכנס להר הבית דרך שערי חולדה. בשל סלידתו מהמסחור של הר הבית, הוא הופך את שולחנות הסוחרים וחוזר בכל לילה ללון באל-עזריה.

ביום חמישי של אותו השבוע הגורלי נערכת סעודת הפסח – הסעודה האחרונה בהר ציון. ישו יורד לגת שמנים, מתפלל ומוסגר לשומרי הסנהדרין. משם הוא נלקח לבית הכהן הגדול "קיפא" הנמצא במורדות הר ציון – במקום בו ממוקמת כיום כנסיית פטרוס אין גליקנטו.

למחרת, בבוקר יום שישי, מוסגר ישו לפונטיוס פילאטוס – הנציב הרומי שישב במצודת אנטוניה, היכן שממוקם כיום ב"ס אל עומריה. משם מובל ישו עם הצלב לאורך הויה דולורוזה (דרך ייסורים) אל אזור כנסיית הקבר בו הוא נצלב ומת.

קפלת העלייה

הקפלה ניצבת במקום הגבוה ביותר בהר הזיתים, ממנו לפי המסורת עלה ישו השמימה, ומוחזקת ע"י המוסלמים כבר משנת 1187. במבנה הקפלה נראית אבן ועליה תבנית כף-רגל שהיא, לפי המסורת, כף רגלו של ישו.

הבשורה על פי מרקוס, ט"ז, 19-20: "לאחר שדבר אליהם נשא האדון השמימה וישב לימין אלהים. הם יצאו והכריזו את הבשורה בכל מקום, והאדון פעל עמם ואשר את הדבר באותות שגלו אליהם".

מעשה השליחים מופיע בתיאור הבא במעשי השליחים, א', 9: "אחרי שאמר את הדברים האלה נשא מעליהם בעודם מסתכלים, וענן נטל אותו מנגד עיניהם. עודם מביטים השמימה בעלייתו, והנה שני אנשים לבושי לבן נצבו לידם. ואמרו: "אנשי הגליל, למה אתם עומדים ומסתכלים אל השמים? ישוע זה אשר נשא מעליכם השמימה -- בוא יבוא באותו אופן שראיתם אותו עולה לשמים".

כנסיית אבינו שבשמים (פאטר נוסטר - Pater Noster)

"פטר נוסטר" = "אבינו (שבשמיים)" הינה שמה של אחת התפילות החשובות בנצרות, ממנה קיבלה כנסייה זו את שמה. בכניסה לחצר הכנסייה בולטים לעין עשרות לוחות הקרמיקה עליהם נכתבה תפילת "פטר נוסטר" בשפות השונות.

אחד האתרים החשובים בכנסייה היא המערה שמתחת למדרגות, בה היה ישו מלמד על רזי העולם וכמובן את תפילת פטר נוסטר. הבשורה על-פי מתי, ו', 15-5: "כֹּאֲשֶׁר אַתֶּם מִתְפַּלְלִים אֶל תְּהִי כְּצִבּוּעִים, הַאֲוֵהִים לְהִתְפַּלֵּל בְּעַמְדָם בְּבֵתִי כְּנֶסֶת וּבְפִנּוֹת שֶׁל רְחוּבוֹת לְמַעַן יֵרְאוּ לִבְנֵי אָדָם. אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, שְׂכֶרָם אַתֶּם. וְאַתֶּה כֹּאֲשֶׁר תִּתְפַּלֵּל הַכֹּנֵס לְחִדְרְךָ, סָגֵר אֶת הַדֶּלֶת בַּעֲדֶךָ וְהִתְפַּלֵּל לְאַבִּיךָ אֲשֶׁר בְּסִתְרִי, וְאַבִּיךָ הַרּוֹאֶה בְּמַסְתָּרִים יִגְמַל לָךְ. כֹּאֲשֶׁר אַתֶּם מִתְפַּלְלִים הַמְנִיעוּ מִלְּגַבּ מַלִּים כְּגֹוִיִּים, הַחוֹשְׁבִים שֶׁבֶרֶב דְּבוּרָם יִשְׁמְעוּ. אֶל תְּהִי דוֹמִים לָהֶם, כִּי יוֹדַע אֲבִיכֶם אֶת צְרִיכְכֶם בְּטֶרֶם תִּבְקְשׁוּ מִמֶּנּוּ. לֵכֵן כֹּךְ הִתְפַּלְלוּ אַתֶּם: **'אֲבִינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם, יִתְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ, תִּבּוֹא מַלְכוּתְךָ, יַעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּבִשְׁמַיִם כֵּן בָּאָרֶץ. אֶת לֶחֶם חֲקֵנוּ תֵּן לָנוּ הַיּוֹם, וְסַלַח לָנוּ עַל חַטָּאוֹנוּ כְּפִי שְׁסוּלָּחִים גַּם אֲנַחְנוּ לְחוֹטְאִים לָנוּ. וְאַל תִּבְיָאֵנוּ לִידֵי נִסְיוֹן, כִּי אִם חֲלָצֵנוּ מִן הָרָע.'**

הר הבית וכיפת הסלע

בספר בראשית פרק כ"ב מסופר סיפור מדהים ודרמטי. סיפור המציג את מערכת היחסים בין אב לבנו ולבוראו. וכך מתחיל הפרק: "וַיְהִי, אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְהָאֱלֹהִים, נִסָּה אֶת-אַבְרָהָם; וַיֹּאמֶר אֵלָיו, אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנְנִי. וַיֹּאמֶר קַח-נָא אֶת-בְּנֶךְ אֶת-יִחִידְךָ אֲשֶׁר-אַהֲבָתָּ, אֶת-יִצְחָק, וְלֶךְ-לְךָ, אֶל-אֶרֶץ הַמִּרְיָה; וְהַעֲלֵהוּ שָׁם, לְעֹלָה, עַל אֶחָד הַהָרִים, אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיךְ.

וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר, וַיַּחֲבֹשׁ אֶת-חֲמֹרֹו, וַיִּקַּח אֶת-שְׁנֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ, וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ; וַיִּבְקַע, עֵצִי עֹלָה, וַיָּקֶם וַיֵּלֶךְ, אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר-לּוֹ הָאֱלֹהִים. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיַּרְא אֶת-הַמָּקוֹם--מֵרָחֵק. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-נַעֲרָיו, שְׁבוּ-לָכֶם פֹּה עִם-הַחֲמֹר, וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר, נָלְכָה עַד-כֹּה; וְנִשְׁתַּחֲוֶה, וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם. וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת-עֵצִי הָעֹלָה, וַיִּשְׁם עַל-יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּקַּח בְּיָדוֹ, אֶת-הָאֵשׁ וְאֶת-הַמַּאֲכָלִת; וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם, יַחְדָּו.

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-אַבְרָהָם אָבִיו, וַיֹּאמֶר אָבִי, וַיֹּאמֶר, הִנְנִי בְנִי; וַיֹּאמֶר, הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים, וְאַיִה הַשֶּׁה, לְעֹלָה. וַיֹּאמֶר, אַבְרָהָם, אֱלֹהִים יִרְאַה-לּוֹ הַשֶּׁה לְעֹלָה, בְּנִי; וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם, יַחְדָּו. וַיָּבֹאוּ, אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר-לּוֹ הָאֱלֹהִים, וַיִּבְנוּ שָׁם אַבְרָהָם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ, וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הָעֵצִים;

וַיַּעֲקֵד, אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּשְׁם אֹתוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ, מִמַּעַל לָעֵצִים. וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת-יְדוֹ, וַיִּקַּח אֶת-הַמַּאֲכָלִת, לְשַׁחֵט, אֶת-בְּנוֹ. וַיִּקְרָא אֵלָיו מֵלֶאךָ יְהוָה, מִן-הַשָּׁמַיִם, וַיֹּאמֶר, אַבְרָהָם אַבְרָהָם; וַיֹּאמֶר, הִנְנִי. וַיֹּאמֶר, אֵל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעֱר, וְאֶל-תַּעֲשׂ לּוֹ, מֵאוֹמֶה: כִּי עֵתָה יִדְעָתִי, כִּי-יִרְאֵה אֱלֹהִים אֶתָּה, וְלֹא חֲשַׁכֶּתָּ אֶת-בְּנֶךְ אֶת-יִחִידְךָ, מִמֶּנִּי."

מעשה זה נחשב במסורת היהודית ובמסורות נוספות למופת של מסירות נפש ושל אמונה באלוהים, ולניסיון הקשה ביותר מבין עשרה ניסיונות שנתנסה אברהם על ידי האל ועמד בהם.

עם זאת, כפי שאנו רואים, אלוהים מבצע ניסויי מחריד באחד המאמינים האדוקים. דבר זה עורר במהלך השנים לא מעט שאלות כגון: למה בכלל לבצע את הניסוי? למה ללכת להר מסוים ולא לערוך את העקדה היכן שהוא היה באופן מיד?

במסורת הפרשנית הועלו שלוש סיבות אפשריות שבעטיין דרש אלוהים ביצוע מעשה שכזה:

א. לבחון את האמונה של אברהם באלוהיו, ולהראות את גדלותו של אברהם לעומת שאר בני האדם.

- ב. מתחת להר הבית יש גיא הנקרא "גיא בן הינום", שם בעבר הייתה נהוגה הקרבת בנין לאל "מולך". אל זה היה בדמות פרה חלולה שבבטנה הוצתה אש ולתוכה זרקו תינוקות. מסיבה זו נבחר ההר מעל: להראות כי אלוהים דוחה כל סוג של קרבן אדם. עד היום במסורות השונות "גיהינום" הוא מקום שריפת הרשעים.
- ג. להבהיר את מקום קדושתו של הר המוריה – הוא הר הבית בימינו. על-פי המסורת, העקדה התבצעה על אבן השתייה שבהר המוריה.

סיפור עקידת יצחק השפיע גם על מוטיבים ראשיים בדת הנוצרית. בשני המקרים מדובר על מעשה הקרבה עילאי למען אלוהים. יצחק מתואר כשה התמים שיעלה על המזבח, ואילו ישו נקרא "שה האלוהים" (Agnus Dei). ישו אף דמיון צורני: ישו נושא את הצלב שעליו נצלב, בדומה ליצחק שנושא עליו את עצי העולה שאמורים לשרוף אותו, ככתוב: **"וַיִּקַּח אֲבִרָהָם אֶת-עֲצֵי הָעֵלָה, וַיִּשֶׂם עַל-יָצִחק בְּנוֹ"** (בראשית, כ"ב, ו'). אתר ההקרבה של יצחק נמצא במרחק של 600 מטר מהר הבית, במקום המזוהה בתור "גבעת הגולגולתא". זהו אותו המקום בו נקבר ישו – הממוקם כיום במתחם כנסיית הקבר.

המסורת היהודית מזהה את הר-הבית עם "הר המוריה" – המקום בו התרחשה עקידת יצחק. דוד המלך קנה את המקום ששימש כגורן מידי היבוסים והקים עליו מזבח, ושלמה המלך הקים עליו את בית המקדש הראשון (בשנת 950 לפנה"ס לערך). בין השנים 4-37 לפנה"ס, לאחר הכיבוש הרומי, מחדש הורדוס את ירושלים ואת הר הבית. הוא בונה עליו את בית-המקדש השני ואת "מצודת אנטוניה", עבודה שלפי הברית החדשה נמשכה כ-46 שנה. בבשורה על-פי מתי, פרק כ"א, 12, מופיע התיאור הבא: **"יֵשׁוּעַ נָכַנס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וַיֵּגֶרֶשׁ אֶת כָּל הַמּוֹכְרִים וְהַקּוֹנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהַפֶּךָ אֶת שְׁלֻחָנוֹת הַחֻלְפָּנִים וְאֶת כִּסְאוֹת מוֹכְרֵי הַיּוֹנִים. אָמַר לָהֶם: "הֵן כָּתוּב, 'בֵּיתִי בֵּית-תְּפִלָּה יִקְרָא', אַךְ אַתֶּם הוֹפְכִים אוֹתוֹ לְמַעֲרַת פְּרִיצִים". נִגְשׁוּ אֵלָיו עֹנְרִים וּפִסְחִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְהוּא רָפָא אוֹתָם. כָּרְאוֹת רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַסּוֹפְרִים אֶת הַנִּפְלְאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה וְאֶת הַיִּלְדִּים הַצּוֹעֲקִים בַּמִּקְדָּשׁ, "הוֹשִׁיעַ-נָא לְבֶן-דָּוִד!", נִתְמַלְאוּ כַעַס וְאָמְרוּ לוֹ: "אַתָּה שׁוֹמֵעַ מֶה שֶׁאֵלֶּה אוֹמְרִים?" הִשִּׁיב לָהֶם יֵשׁוּעַ: "כֵּן, הָאֵם מְעוֹדְכֶם לֹא קִרְאתֶם, 'מִפִּי עוֹלָלִים וְיוֹנָקִים יִסְדֹּת עִזִּי'".**

בשנת 70 לספירה עמד הר-הבית במרכזו של המרד הגדול נגד הרומאים. בתאריך ט' באב פרצו הרומים בפקודתו של טיטוס ממצודת אנטוניה, שרפו את המקדש ולקחו חלק מכליו עימם לרומא.

עם הכיבוש הערבי בשנת 638 לספירה, הגיע הח'ליף עומר איבן-אל חטאב למקום שעל-פי המסורת האסלאמית משם עלה מוחמד השמימה על-מנת לקבל את חמשת ה"סורות" העיקריות של הקוראן, וציווה לנקותו ולהקים עליו מסגד.

הצלבנים שכבשו את המקום בשנת 1099 זיהו את מקדש "אל-אקצה" כ-"טמפלום-סלמוניס" (מקדש שלמה) והפכו אותו לארמונם של האבירים הטמפלרים, ואילו כיפת-הסלע הפכה על-ידם לכנסייה בשם "טמפלום דומיני" (מקדש האדון).

כיפת הסלע ("כיפת הזהב")

מבנה כיפת הסלע בנוי מעל ל"אבן השתייה" – המקום שבו לפי המסורת היהודית אירעה "עקידת יצחק" והוקם בית המקדש, ועל-פי המסורת המוסלמית עלה הנביא השמימה על-מנת להביא את חמשת ה"סורות" של הקוראן. המבנה הוקם בשנת 691 על ידי הח'ליף עבד-אל מאלך מבית אומיה ששלט מדמשק, והיה המבנה המונומנטלי המוסלמי הראשון.

כיפת הסלע נראית כיום בדיוק כפי שנראתה בעת בנייתה. היא המבנה המוסלמי העתיק ביותר שנשתמר ללא שינוי.

הר ציון

המסורת הנוצרית רואה בהר ציון הן את המקום בו הלכה מרים אמו של ישו לישון את שנתה האחרונה, ממנה לא התעוררה, והן את מקומו של "חדר הסעודה האחרונה" המכונה בלועזית בשם ה"קנקולום". זהו החדר בו סעד ישו עם 12 תלמידיו את סעודת ערב הפסח ובמהלכה ניבא את קיצו הקרב. מורדות הר ציון מזוהים כמקום מושבו של הכהן הגדול קיפא אשר חקר את ישו והסגירו לנציב פונטיוס פילאטוס.

המסורות היהודיות רואות במרכז הר ציון את מקום קברו של דוד המלך, הקדוש גם למוסלמים. כך מהווה ההר מקום משיכה לתיירות דתית של בני שלושת הדתות.

כנסיית הדורמיציון

כנסייה זו נבנתה במקום התרדמה של מרים בין השנים 1906-1910. שמה, "דורמיציון", פירושו "תרדמה" ברבות מהשפות הלטיניות, ובמרתף הכנסייה נמצא פסל של מרים הישנה. מרים עצמה קבורה בקבר מרים שבנחל קדרון לרגלי הר הזיתים.

הכנסייה מוחזקת ע"י נזירים בנדיקטינים. היא הוקמה על שטח אותו נתן הסולטן עבדול חמיד השני לקיסר הגרמני וילהלם השני במתנה בעת ביקורו של וילהלם בא"י בשנת 1898, כאשר הגיע לחנוכת כנסיית הגואל הפרוטסטנטית.

במקום בו ממוקמת כנסיית הדורמיציון עמדו בעבר כנסיות נוצריות חשובות מהתקופה הביזנטית ומהתקופה הצלבנית.

חדר הסעודה האחרונה - Last Supper Room (Cenaculum קנקולום)

לפי המסורות הנוצריות זהו "חדר הסעודה האחרונה", המכונה בלועזית בשם ה"קונקולום", בו סעד ישו עם 12 תלמידיו את סעודת ערב הפסח במהלכה ניבא את קיצו הקרב.

כאשר טיטוס החריב את ירושלים (70 לספירה) הוא חס על אולם הסעודה האחרונה אשר הפך מאז לכנסייה לנוצרים הקדמונים. הפרנציסקנים שמרו על המקום עד 1552, אך התורכים גירשו אותם והפכו את המקום למסגד. נוצרים הורשו להיכנס למקום רק משנת 1948.

במרקוס, י"ד, 12, מופיע תיאור של סעודת הפסח: "בראשון לחג המצות, ביום שנהגו לקבץ את קרבן הפסח, שאלו אותו תלמידיו: 'לאן אתה רוצה שנלך ונכין לך לאכל את הפסח?' הוא שלח שניים מתלמידיו באמרו להם: 'לכו העירה ויפגש אתכם איש נושא כד מים. לכו אחריו, ובמקום אשר יבס אליו אמרו לבעל הבית, 'פה אמר רבנו: איפה חדרי אשר אכל בו את הפסח עם תלמידיו?' אותו איש יראה לכם עליה גדולה מצעת ומסדרת; שם תכינו לנו'. יצאו תלמידיו ובאו העירה. הם מצאו הכל כפי שאמר להם והכינו את הפסח. בערב בא ישוע עם השניים-עשר, וכאשר הסבו ואכלו אמר ישוע: 'אמן אומר אני לכם, אחד מכם יסגירני -- אחד שאוכל אתי'. הם החלו להתעצב ושאלוהו איש איש: 'זה אני?' אמר להם: 'אחד מן השניים-עשר, הטובל אתי בקערה. בן-האדם אמנם הולך ככתוב עליו, אך

אוי לאיש אָשר יִסְגִּיר אֶת בֶּן-הָאָדָם. טוֹב הָיָה לוֹ אֲלוּלָא נולד האיש ההוא". כְּאֲשֶׁר אָכְלוּ לֶקַח יֵשׁוּעַ אֶת הַלֶּחֶם, בָּרַךְ וּבָצַע וְנָתַן לָהֶם בְּאֵמְרוֹ: "קָחוּ, זֶה גּוֹפִי". לֶקַח אֶת הַכּוֹס, בָּרַךְ וְנָתַן לָהֶם וְכָלֵם שְׁתוּ מִמֶּנָּה. אָמַר לָהֶם: "זֶה דְּמִי, דַּם הַבְּרִית הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים. אֲמֵן אוֹמֵר אֲנִי לָכֶם, לֹא אֶשְׁתֶּה עוֹד מִפְּרִי הַגֶּפֶן עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּהוּ חֹדֶשׁ בְּמַלְכוּת הָאֱלֹהִים".

זהו מקום מפגשו האחרון של ישו עם תלמידיו. במקום זה סעד עמם את סעודת ליל הפסח, הִבָּרָה אותם בלחם ("זהו גופי") והשקה אותם ביין ("זהו דמי"). מטקס זה נוצר הסקרמנט המרכזי (טקס נוצרי הנערך על ידי הכומר עבור המאמינים) של הנצרות. זו היתה הפעם הראשונה שנערך טקס נוצרי.

חדר הסעודה האחרונה ממוקם כיום מחוץ למתחם כנסיית הדורמיציון, כקפלה נפרדת הממוקמת בקומה השנייה של מבנה "קבר דוד המלך".

פסוק מספר מעשי השליחים בברית החדשה, ב', 29, מרמז על כך: "אֲנָשִׁים אַחִים, אֲפֹשֶׁר לומר לָכֶם בְּבִטְחוֹן עַל דָּוִד אֲבִינוּ, שֶׁהוּא מֵת וְגַם נִקְבְּרָ וְנִקְבְּרוּ נִמְצָא עִמָּנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. מִכֵּיּוֹן שֶׁהָיָה נִבְּיָא וְיָדַע כִּי אֱלֹהִים נִשְׁבַּע לוֹ שְׁבוּעָה לְהוֹשִׁיב מִפְּרִי חֲלָצִיו עַל כְּסֹא, בְּחַזְזוֹתוֹ מֵרֹאשׁ דְּבַר עַל תַּחֲיַת הַמְּשִׁית--שֶׁלֹא נִעְזְבָה לְשִׁאוֹל נִפְשׁוֹ וּבָשָׂרוֹ לֹא רָאָה שְׁחַת. אֶת יֵשׁוּעַ זֶה הָקִים אֱלֹהִים לְתַחֲיָה וְעַל זֹאת אֲנִיחֶנוּ כָּלֵנוּ עֲדִים". ציטטה זו, מפי קיפאלפטרסולשמעון – בכיר תלמידיו של ישו, נאמרה בעת התכנסותה של הקהילה הנוצרית הקטנה שנותנה מיותמת עם הסתלקותו של ישו לאחר שעלה השמימה. ההתכנסות התרחשה באותו המקום בו קיימו ישו ותלמידיו את הסעודה האחרונה. לכן, אם קבר דוד ממוקם היכן שהמסורת מצביעה על מיקומו, משתמע מהמסופר בספר מעשי השליחים כי חדר הסעודה האחרונה ממוקם מעליו.

בקצה המזרחי של הכנסייה נערך "הפנטקוסט" = "החמישים במספר": ירידת רוח הקודש על שליחיו של ישו חמישים ימים לאחר חג הפסחא, לה מוקדש כיום אחד מחגי הנצרות (אשר מקורו בחג השבועות). מקרה זה מתואר במעשי השליחים ב', 4-1: "בְּיוֹם מְלֵאֵת שְׁבַעַת הַשְּׁבוּעוֹת הָיוּ כָּלֵם יַחְדָּיו. פְּתָאוֹם הָיָה קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם, כְּקוֹל מִשֵּׁב רוּחַ עֲזָה, וְהוּא מֵלֵא אֶת כָּל הַבָּיִת אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בּוֹ. אֶז הוֹפִיעוּ לִנְגִיד עֵינֵיהֶם לְשׁוֹנוֹת כְּלִהָבוֹת אֵשׁ, שֶׁהִתְפָּצְרוּ וְנָחוּ אַחַת אַחַת עַל כָּל אֶחָד מֵהֶם. וְכָלֵם נִמְלְאוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהִחֲלוּ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹנוֹת אַחֲרוֹת כְּפִי שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם הָרוּחַ לְדַבֵּר". זהו הנס שאפשר להם לדבר בשפות שונות ולהפיץ את הדת בעולם.

מאחורי הדלת נמצאת קפלת ירידת רוח הקודש, הנפתחת פעם בשנה בטקס הפנטקוסט כחלק מהפולחן הנוצרי.

לאחר התחייה הגיע ישו למקום בעת שהשליחים ישבו בו והראה להם את הסטיגמטות. ישו מעניק להם את השליחות וכל אחד מהשליחים הופך להיות כהן בפני עצמו.

מדוע דווקא בהר ציון ולא במקום אחר? יתכן שהדבר קשור גם בכך שזהו אזור בו מתגבשת הנצרות עוד בשלביה הראשוניים ביותר. יש הגורסים שהקהילה הנוצרית הראשונה בירושלים, זו שהונהגה עוד לפני פרוץ המרד הגדול על ידי יעקב אחיו של ישו, מתנהלת באזור שבו התקיימה הסעודה האחרונה.

עולם הנזירות

נזיר הוא אדם הנוטל על עצמו סייגים הקשורים בתענוגות החיים. סייגים אלה משתנים מדת לדת.

הנזיר בנצרות הוא אדם שנשבע לשמור לא רק על הציוויים של הכנסייה, אלא גם על ההדרכה האוונגליזטית. הנזירים נודרים נדר נזירות הכולל הימנעות מחיי משפחה (לא מתחתנים ולא מקיימים בית ומשפחה) והקדשת עצמם לאל ולהליכה בדרכי ישו ושליחיו. או במילים אחרות – הנזיר חי כמו ישו.

המילה "נזיר" בעברית משמעותה "פְּרוֹשׁ", כלומר – פרישה מכלל הציבור והיבדלות ממנו. כך גם בלעז (Monasticism / Monastica) צורתה נגזרת מהמילה היוונית Monos – יחיד, בודד.

הנזירות הנוצרית המוסדית החלה במדבריות מצרים במאה ה-4. מייסדי מוסד הנזירות היו אנטוניוס הגדול במזרח, שנחשב גם כאב הנזירות הנוצרית בעולם, ובנדיקטוס מנורסיה במערב. כנראה

שכבר בתקופה מוקדמת מאוד היו יחידים שחיקו את 40 הימים של ישו במדבר וחיו חיי בדידות. לעומת זאת, **אנטוניוס הגדול** לא רק ייסד מנזר אחד, אלא חיבר תקנון שעל פיו פעלו מספר מנזרים ובכך ייסד מסדר שלם. מאוחר יותר תקנון זה היווה את הבסיס למסדרים הנוספים שקמו.

רעיון הנזירות התפשט בכל רחבי מצרים, משם עבר לרחבי האימפריה הרומית, הגיע עד לבריטניה, וכמות הנזירים גדלה במהירות. אנטוניוס הגדול הפך מופת לנזיר מתבודד ושמו הפך לשם מקובל בעולם הנוצרי.

מנזרים במדבר יהודה

בתקופה הביזנטית היו ברחבי מדבר יהודה כ-64 מנזרים. הם לא היו מנותקים מהעיר (ירושלים) ומהקיסרות, אלא הייתה להם השפעה רבה על הנצרות ועל העולם הנוצרי. הם התיישבו בגבולות האימפריה וסיפקו גם אבטחה לעולי הרגל. מסיבה זו היו המנזרים בנויים כמבצרים. כל מנזרי א"י מוחזקים על ידי האורתודוקסים.

בארץ שני סוגי מנזרים:

- א. **מנזרי מצוק כדוגמת סנט ג'ורג', מר סבא וקרנטל:** נבנו על המצוק כדי להסתתר ולהיות בלתי נגישים.
- ב. **מנזרי מבצר כדוגמת דיר חג'לה:** מוגן היטב בשל ביצוריו. מנזרים שנבנים במישור היו מחויבים להיבנות כך.

בשיא פריחת הנזירות במדבר יהודה התגוררו באזור כ-6,000 נזירים ב-100 מנזרים. הנזירים והמנזרים התקיימו עד שנת 614, זמן פלישת הפרסים, אשר החריבו את רוב המנזרים בארץ.

מנזר אותימיוס

אותימיוס (או אבטימיוס - Euthymius) נולד בארמניה בשנת 377 לספירה ונפטר בשנת 473. על פי המסורת הוא נולד לאישה עקרה שרק לאחר תפילות רבות התבשרה בחיזיון על הולדת בנה יחידה. את שמו, אותימיוס, קיבל במתנה מאמו ופירושו בעברית – "עודד". הוא נחשב לאחד מראשוני הנזירים במדבר יהודה ומהחשובים שבהם, והיה מייסדם של מספר מנזרים מסוג שיתופיים (קונוביון) ומתבודדים (לאורה / הרמיטים).

אותימיוס התייתם מהוריו בגיל צעיר ואת חינוכו קיבל במוסדות דת נוצריים. בהיותו בן 29 הפך לכומר ונדד לארץ ישראל, כאן הצטרף למנזר הלאורה שבנחל פרן (ואדי קלט) אותו ייסד הנזיר חריטון.

5 שנים לאחר שהצטרף אל חריטון הקים אותימיוס ביחד עם ידידו תיאוקטיסטוס מנזר בנחל אוג הסמוך, וכן מנזר שיתופי נוסף ואף קפלה קטנה במצדה.

אותימיוס זכה לכבוד רב בקרב מאמינים נוצריים וקבע תקנות רבות, בכללן תענית 40 הימים בהם נהג לצאת אל המדבר להתבודדות כפי שעשה ישו. אחד מתלמידיו הבולטים היה סבאס שהקים את מנזר מר סבא המפורסם הפעיל עד היום בנחל קדרון.

מנזר אותימיוס נוסד ככל הנראה בשנת 427 לספירה כמנזר לאורה. אותימיוס נקבר בטקס מכובד בשטח המנזר. לאחר מותו, בגיל 94, הוקם במקום בידי תלמידיו מנזר שיתופי (קיונוביון).

אכסניית השומרוני הטוב

האתר הארכאולוגי מתוארך לראשית תקופת בית המקדש השני. עקב מיקומו הגיאוגרפי, נוצר באזור הצורך בחאן דרכים שיאפשר לצליינים ולבהמות המשא של שיירות הסוחרים מקום למנוחה והצטיידות במים. בתקופה הביזנטית זוהה המקום עם האכסניה הנזכרת במשל "השומרוני הטוב" שבברית החדשה. על כן נבנו במקום "אכסניית השומרוני הטוב" וכנסייה אשר שירתו עולי רגל נוצרים.

במשל המופיע בבשורה על פי לוקאס פרק י', 25, מפרט ישו למאמיניו מי הוא "רעך" בפסוק "ואהבת לרעך כמוך": "איש אחד, בעל תורה, קם לבחון אותו ואמר: 'רבי, מה עלי לעשות כדי לרשת חיי עולם?' שאל ישוע: 'מה כתוב בתורה? מה אתה קורא?' השיב בעל התורה: 'ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך ובכל שכלך, ואהבת לרעך כמוך.' אמר לו ישוע: 'יפה ענית, עשה זאת ותחיה.' אבל מאחר שרצה להמציא הצדק לעצמו, שאל את ישוע: 'ומי הוא רעיי?' השיב ישוע ואמר: 'איש אחד ירד מירושלים ליריחו ונפל בידי שודדים. הללו הפשיטו אותו והכוונו, והלכו להם בעזבם אותו מטל בין מות לחיים. והנה כהן אחד ירד באותה הדרך, אף כראותו את האיש, עבר לצד השני של הדרך. כן גם איש לוי, כאשר בא למקום וראה אותו, עבר לצד השני של הדרך. והנה שומרוני אחד, שעבר בדרך, הגיע אליו, וכשראה אותו נתמלא רחמים. נגש אליו, יצק שמן ויין על פצעיו וחבש אותם. אחרי כן הושיבו על בהמתו והוביל אותו אל פנדק ושם דאג לזרכו. למחרת הוציא שני דינרים, נתנם לבעל הפנדק ואמר: 'דאג לו אתה; וכל מה שתוסיף אחזיר לך

בְּשׁוּבִי. וּבִכְן מֵה דַעְתְּךָ, מִי מִן הַשְׁלוֹשָׁה הָיָה רָע לְנוֹפֵל בְּיַד הַשׁוֹדְדִים? הַשִּׁיב בְּעַל הַתּוֹרָה: "זֶה שָׁעָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד." אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ: "לֵךְ וַעֲשֵׂה כֵן גַּם אִתָּה".
המושג "השומרוני הטוב" הפך כיום לביטוי שפירושו אדם המסייע לאחר באופן מידי וללא תמורה.

מנזר סנט ג'ורג'

מנזר סנט ג'ורג', הקרוי גם "דיר מאר ג'ריס", או מנזר "חוזיבה" הוא מנזר יווני אורתודוקסי הבנוי בצלע ערוץ נחל פרת במדבר יהודה. זהו אחד המנזרים המרשימים בארץ. מיקומו, כמו תלוי על צלע ההר התלולה, כיפותיו הכחולות ובידודו מהלכים קסם.
ראשית ההתיישבות באזור נעשתה על ידי חמישה נזירים סורים. מאוחר יותר, במאה החמישית, התיישב במקום נזיר מהעיר תבי בשם יוחנן שהקים במקום מנזר מסוג קונוביון. המנזר הורחב במהלך המאה השישית על ידי נזיר בשם ג'ריס (גיאורגיוס) מכוזיבא, שעל שמו נקרא המנזר. המנזר נהרס ונבנה מחדש מספר פעמים והמבנה הקיים נבנה ברובו במהלך המאה ה-19. קומתו העליונה של המנזר היא מערה עתיקה שסביבה נבנו שלוש כנסיות. הנזירים מאמינים כי במערה זו הסתתר לא פחות מאשר אליהו הנביא בהגיעו לנחל כרית בעת בריחתו מפני איזבל. כמתואר במקרא, שם ניזון מלחם וממים שהביאו עבורו העורבים. במפלס האמצעי מצויים מרבית מבני המגורים של הנזירים, שלוש כנסיות ומגדל הפעמונים. המפלס התחתון בנוי מקשתות ובו מחסני המנזר וקבריהם של הנזירים. על פי המסורת, במערה זו בישר מלאך לסיבו של ישו, יואכים, כי אשתו חנה תלד בקרוב את מרים הבתולה. הפסגות המרשימות שסביב למנזר מוקפות בצלבי ברזל גדולים שהוצבו על ידי הנזירים במהלך 1967. בצוקים שבסביבות המנזר מצויים כוכי התבודדות בהם מתבודדים הנזירים.

תודות :

לאורי הרטמן על העריכה.

ליאנה מרקשייד הטייסת .

לאסף סולומון על הצילומים

עד הפעם הבאה- נתראה!!!

אבי הרטמן

קישור לסרטון: [לחץ כאן](#)

המסלול בפורמט Google Earth: [לחץ כאן](#)

המסלול בפורמט עמוד ענן: [לחץ כאן](#)

קישור למסלול בעמוד ענן: [לחץ כאן](#)

המסלול בפורמט gpx : [לחץ כאן](#)

למזג אוויר במנחת מעלה האדומים : [לחץ כאן](#)

למפת Google Maps : [לחץ כאן](#)